

знаходяться у стадії становлення, але через деякий час вони можуть суттєво змінити професійне навчання.

Успішність змішаного навчання залежить від студента: його мотивації, рівня підготовки, вміння працювати самостійно та планувати свій час. Тому необхідно переходити на змішане навчання поступово, використовуючи підхід від простого до складного, при проведенні занять завжди передбачати альтернативні варіанти. Змішане навчання доступно і викладачу-початківцю, і досвідченому педагогу, воно створює маршрути для формування фахівця, підготовленого до роботи у нових умовах ХХІ століття.

Список використаних джерел

1. Микуляк О. П., Матвеев Г. П., Костюченко М. П. Модульна система професійного навчання: навчально-методичний посібник. – Донецьк: ТОВ. «Юго-Восток ЛІД», 2002. – 246 с.
2. Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л., Олійник Н. Ю., Олійник Т. О., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г., Столяревська А. Л. Теорія та практика змішаного навчання: монографія. / За ред. В. М. Кухаренка – Харків: НТУ «ХП», 2016. – 284 с.
3. Michael B. Blended Learning Definitions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.christenseninstitute.org/blended-learning-definitions-and-models/>

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Майборода Л. А.,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
mayborodal@ukr.net*

Дистанційна освіта поряд з перевагами має низку проблем у процесі її впровадження та реалізації у професійну підготовку кваліфікованих робітників професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ). Насамперед те, що не до всіх професій можливо застосувати дистанційну форму навчання як окрему форму.

Професійна підготовка кваліфікованих робітників у ПТНЗ передбачає формування і розвиток професійних знань, умінь і навичок, формування яких, за більшістю професій, можливо здійснити лише в навчально-виробничих майстернях, на полігонах, тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг, що в свою чергу, стає стримуючим фактором запровадження дистанційного навчання (ДН) як окремої форми. За цих умов у навчально-виробничому

процесі підготовки кваліфікованих робітників ПТНЗ, технології ДН можливо використовувати, переважно, у теоретичній підготовці (загальнотехнічній і професійно-теоретичній). Організація професійно-практичної підготовки (виробниче навчання, виробнича, переддипломна (передвипускна) практики) за дистанційною формою навчання можливо лише частково або за окремими професіями, за якими можливо здійснити формування і розвиток професійних умінь і навичок дистанційно, наприклад: оператор комп'ютерного набору, обліковець з реєстрації бухгалтерських даних, секретар керівника тощо.

На нашу думку, подолати зазначену проблему та організувати підготовку кваліфікованих робітників ПТНЗ із використанням засобів ДН можливо за умов застосування змішаного навчання (blended learning), а саме в об'єднанні традиційного очного і ДН.

Проблемами змішаного навчання займалися такі науковці: А. Андреев, Д. Береснев, В. Биков, Є. Бутенкова, М. Бухаркіна, Ю. Духнич, Н. Корсунська, В. Кухаренко, О. Львова, С. Нестеренко, О. Рибалко, В. Солдаткін, О. Тіхомірова, Е. Тоффлер та ін.

У педагогічній літературі разом із вживанням «змішене» навчання зустрічаються поняття «комбіноване» та «гібридне» навчання. Це пов'язано з особливостями перекладу з англійської мови слова «blend» – «змішувати», «комбінувати», «сполучати» та ін. Відповідно існують різні трактування цього поняття, зокрема, його визначають, як: 1) процес навчання, за якого традиційні технології навчання поєднуються з інноваційними технологіями електронного, дистанційного та мобільного навчання [1]; 2) система викладання, яка поєднує очне, дистанційне і самонавчання, що включає взаємодію між суб'єктами навчання та інтерактивними джерелами інформації, яка відображає всі притаманні навчальному процесу компоненти, функціонуючі в постійній взаємодії один з одним, створюючи єдине ціле [2]; 3) цілеспрямований процес здобування знань, набуття умінь і навичок, засвоєння способів пізнавальної діяльності суб'єктом навчання та розвитку його творчих здібностей на основі комплексного і систематичного використання традиційних, інноваційних педагогічних технологій та ІКТ навчання за принципами взаємного доповнення з метою підвищення якості освіти [3] тощо.

Ідея застосування змішаного навчання у професійній підготовці кваліфікованих робітників ПТНЗ полягає в тому, що певну частину навчальних предметів учні (слухачі) опановують за традиційною моделлю навчання, а іншу – за допомогою електронного ДН. Зокрема, пропонується засобами ДН здійснювати вивчення предметів теоретичної підготовки, а професійно-практичну підготовку та державну кваліфікаційну атестацію здійснювати традиційно, в умовах навчального закладу, безпосередньо на робочих місцях на підприємстві чи у сфері послуг. Здобувши засобами ДН теоретичні знання, в учнів (слухачів) створюється база та підґрунт для переходу до інтенсивного практичного навчання.

Процес підготовки кваліфікованих робітників ПТНЗ за змішаною формою навчання пропонуємо організувати за наступною схемою: *1 етап очний – організаційний*. Ознайомлення учнів (слухачів) з організацією, порядком та змістом навчання, проведення настановчих, інформативних, занять з метою інформаційного та методичного забезпечення їх подальшої самостійної роботи; *2 етап дистанційний – теоретичний*. Забезпечення та супровід самостійної роботи учнів (слухачів) з використанням електронних технологій дистанційного професійного навчання; *3 етап очний – професійно-практичний*. Завданнями етапу є забезпечення та супровід формування професійних знань, умінь, навичок та їх удосконалення; *4 етап очний – державна кваліфікаційна атестація*. Завданням є систематизація знань та вмінь учнів (слухачів), виявлення рівня підготовленості.

Перевагами такої організації навчання є: економія грошей за рахунок скорочення поїздок; ефективне використання часу; гнучкість та доступність навчання (зручний час та місце); робота дома; різноманітності можливостей для навчання; врахування індивідуальних особливостей учнів; формування навичок самоосвіти, самонавчання тощо.

Список використаних джерел

1. Рашевська Н. В. Змішане навчання як психолого-педагогічна проблема / Н. В. Рашевська // Вісник Черкаського університету. Випуск 191. Частина IV. Серія «Педагогічні науки», 2010. – С. 89-96.
2. Никитина М. С. Теоретико-методологические аспекты исследования проблемы смешанного обучения / М. С. Никитина // В мире научных открытий. – 2012. № 1. – С. 167-176.

3. Триус Ю. В. Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі / Ю. В. Триус, І. В. Герасименко // Теорія та методика електронного навчання : збірник наукових праць. Випуск III. – Кривий Ріг, 2012. – С. 299-308.

ЕЛЕКТРОНИЙ ПІДРУЧНИК ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Маландій Є. В.,

ДНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту», м. Суми, lera072010@ukr.net

Сучасна соціально-економічна ситуація в Україні й у системі професійної освіти склалася така, що традиційні форми і методи навчання не можуть цілком задовольнити усі потреби різних верств населення в одержанні освіти. Проблема безперервної освіти, професійної орієнтації актуальна сьогодні, як ніколи раніше, а її значимість буде з роками зростати в міру розвитку ринкової економіки в нашій країні. Перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства неможливий без впровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання, максимальної індивідуалізації навчального процесу, створення умов для саморозвитку і самонавчання, осмисленого визначення своїх можливостей і життєвих цінностей. Актуальним завданням є забезпечення доступності здобуття якісної освіти упродовж життя для всіх громадян. Держава прогнозує обсяги та визначає напрями професійної підготовки у навчальних закладах різних типів і форм власності, створює умови для професійного навчання незайнятого населення країни з урахуванням змін на ринку праці.

Як зазначено у Постанові Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2003 р. № 1494 «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004–2006 роки», – найбільш ефективному розв'язанню проблем, пов'язаних із задоволенням освітніх потреб громадян упродовж усього життя, забезпечення доступу до освітньої і професійної підготовки всіх, хто має необхідні здібності та адекватну підготовку, сприяє дистанційне навчання (ДН), яке здійснюється на основі сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій.

Можлива область застосування електронних підручників (ЕП) надзвичайно широка. Актуальність даної теми пов'язана з тим, що ЕП є ефективні при самоосвіті і ДН. Широке впровадження ДН в освіту суттєво залежить від розв'язання проблем проектування та